

ВІДГУК

**опонента доктора педагогічних наук, доцента,
професора кафедри методики навчання іноземних мов Вінницького
державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
ГРОМОВА ЄВГЕНА ВОЛОДИМИРОВИЧА**

**на дисертаційне дослідження ПОЛЩУК АНАСТАСІЇ ВАСИЛІВНИ
«Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців
агроінженерії у закладах вищої освіти»,
представлене на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

Розвиток вищої аграрної освіти та професійна підготовка майбутніх фахівців агроінженерії врегульовані низкою законодавчих актів України, в яких зокрема зазначається, що на сучасному європейському і світовому ринку праці конкурентоздатність фахівця агроінженерного профілю забезпечує не лише якісна фахова підготовка, а й уміння комунікувати державною та іноземною мовами на високому професійному рівні. Досягнення компромісу між запитамі глобалізованого суспільства, рівнем професіоналізму фахівців агроінженерії і результатами їхньої професійної діяльності на національному та міжнародному ринку праці актуалізує необхідність удосконалення їхньої іншомовної професійної підготовки, результатом якої є сформована іншомовна професійна компетентність. Актуальність проблеми дослідження зумовлена результатами іншомовної підготовки майбутніх агроінженерів, які свідчать, що нажалі у здобувачів не сформована цілісна система знань та вмінь із відповідних дисциплін, а також низькою є мотивація до вивчення іноземних мов. Зазначене обумовлює необхідність запровадження нових підходів до формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії, зокрема розроблення педагогічних засад щодо модернізації змісту іншомовної підготовки, підвищення мотивації до вивчення іноземної мови, оновлення навчально-методичного забезпечення, впровадження інноваційних методів і прийомів в іншомовну підготовку. Наявні суперечності між потребою сучасної аграрної освіти у конкурентоздатних фахівцях в галузі агроінженерії та недостатнім рівнем їхньої іншомовної підготовки до здійснення професійної комунікації у міжкультурному ринковому просторі; інтегративним характером змісту професійної підготовки майбутніх фахівців агроінженерії та недостатнім рівнем врахування принципу міждисциплінарної інтеграції у формуванні змісту іншомовної підготовки; потенційними можливостями ЗВО щодо забезпечення іншомовної підготовки майбутніх фахівців агроінженерії, а також відсутністю відповідних педагогічних умов та належного навчально-методичного супроводу для формування іншомовної професійної компетентності таких фахівців говорять про те, що постала необхідність

розробки нової ефективної методики формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти.

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Наведені в дисертації факти та аргументи дозволяють зробити загальний висновок, що відповідне вдосконалення змісту, форм, методів і технологій професійної підготовки фахівців в аграрних університетах з дотриманням визначених дисертанткою педагогічних умов суттєво й позитивно впливає на формування готовності майбутніх фахівців агроінженерії до успішної діяльності на сучасному європейському і світовому ринку праці. Сильною стороною дисертації є організоване авторкою безпосереднє експертне оцінювання основних педагогічних умов формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти. Досить насиченою, інформативною та обґрунтованою є запропонована дисертанткою структурно-функціональна формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у ЗВО. У тексті детально описано кожний блок моделі, вказані її основні характеристики; доведена необхідність дотримання кожного із вказаних принципів; обґрунтовано потребу застосування конкретних форм і методів навчання студентів. Результати педагогічного експерименту уміло й ґрунтовно проаналізовано на відповідному науковому рівні із застосуванням математичних і статистичних методів, систематизація та узагальнення одержаних даних відображають належну дослідницьку кваліфікацію дисертантки.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що авторкою: уперше виокремлено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії (формування мотивації у майбутніх фахівців агроінженерії до вивчення іноземної мови; профільно орієнтоване структурування змісту іншомовної підготовки майбутніх фахівців агроінженерії; активізація професійно орієнтованої іншомовної комунікації за допомогою впровадження інтерактивних методів навчання); розроблено модель формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у ЗВО; також уточнено зміст понять «іншомовна професійна компетентність фахівця агроінженерії», «іншомовна підготовка майбутніх фахівців агроінженерії»; удосконалено критерії (мотиваційно-ціннісний, гностично-пізнавальний, комунікативно-професійний) сформованості іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії; зміст, форми, методи й технології навчання іноземної мови майбутніх фахівців агроінженерії; подальшого розвитку набули компоненти (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний) іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

У дисертації гарно виписаний науково-методологічний апарат дослідження, матеріал викладено в чіткій логічній послідовності. У вступі чітко представлено суть проблеми, вдало визначено об'єкт, предмет і гіпотеза дослідження. Зрозумілими й конкретними є мета й поставлені для її досягнення завдання. Мета дослідження визначена з передбаченням кінцевого результату, а завдання дослідження дають повну картину про спрямованість наукового пошуку на конкретні проміжні результати й послідовність їх одержання. Запропоновані дослідницею педагогічні умови стали основою реалізації структурно-функціональної моделі формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти. На нашу думку, дисертантці вдалось досить детально описати, обґрунтувати й перевірити ефективність визначених педагогічних умов і реалізації моделі.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Результати дослідження підтвердили як актуальність теми дисертації, так і ефективність запропонованих педагогічних умов, моделі й методики їх реалізації. Наукова новизна, теоретична й практична значущість дисертації без сумніву складають наукову цінність здійсненого дослідження.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Результати наукового пошуку Поліщук А.В. стануть у нагоді магістрантам, аспірантам, докторантам під час підготовки й реалізації педагогічних досліджень зі схожої проблематики. Розроблене дисертанткою авторське навчально-методичне забезпечення, а саме: робоча програма дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)»; методичні рекомендації для проведення занять з дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 208 «Агроінженерія» денної та заочної форм навчання (англійська мова); конспекти бінарних занять; тестові завдання; завдання для активізації професійно орієнтованої іншомовної комунікації за допомогою впровадження інтерактивних методів навчання, може бути використано в процесі іншомовної професійної підготовки не лише майбутніх фахівців агроінженерії, а й здобувачів вищої освіти за іншими нефілологічними, особливо технічними, спеціальностями.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Зміст дисертації, логіка і послідовність викладу, доказовість положень і висновків свідчать про завершене наукове дослідження, в якому розв'язано концептуальні науково-практичні завдання, поставлені авторкою. Висновки, що сформульовані дисертанткою, чітко й повно розкривають за поставленими в роботі завданнями основні надбання та результати дослідження.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

1. У підрозділі 1.1, аналізуючи психолого-педагогічну літературу з метою визначення ступеня вивченості проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти, дисертантка дає вичерпний аналіз здобутків вітчизняних фахівців. Проте, на нашу думку, результати опрацювання закордонних наукових джерел, що висвітлюють особливості вивчення даної проблематики іноземними вченими, представлені недостатньо.

2. У підрозділі 1.3 (на стор. 65-66) перераховані структурні компоненти іншомовної підготовки майбутніх фахівців агроінженерії в ЗВО. Текст супроводжується схемою (рисунок 1.2), де відображені певні зв'язки, судячи з яких, наприклад, професійний компонент не пов'язаний із соціокультурним напрямом, а лише опосередковано через діяльнісний або через комунікативний. Одночасно переконуємось, що іншомовну підготовку майбутніх фахівців агроінженерії дисертантка розглядає як інтегрований процес, що вміщує в собі 4 рівнозначні та рівно залежні компоненти. Таким чином, не зовсім зрозуміло, що малюнок 1.2 унаочнює.

3. У підрозділі 2.1 (на стор. 90-91) шляхом узагальнення результатів аналізу наукових джерел, опитування респондентів та безпосереднього експертного оцінювання авторка виокремлює три основні педагогічні умови формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти. Безперечно, це узагальнення, на якому базуються три наступні підрозділи роботи, є однією з ключових позицій дисертації, однак у його представленні в тексті роботи, на нашу думку, спостерігається певна надмірність. Спочатку умови подаються списком, у наступному ж абзаці перераховуються через кому, після чого додатково зображуються на малюнку 2.2 у вигляді відомої «піраміди потреб Маслоу». Зважаючи на це, потенційний читач очікує, що зазначені умови якимось чином ранжуються за ступенем важливості, ефективності тощо. Проте, як дізнаємось далі з контексту, всі три умови є рівнозначними. Отже, також не зовсім зрозуміло, що саме унаочнює малюнок 2.2. До того ж, сам підрозділ 2.1 завершується малюнком, що не є поширеною практикою при оформленні наукових текстів.

4. Заслугує схвалення наведені в додатках Д, Е розроблені дослідницею тестове поле з дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням) та завдання для активізації професійно орієнтованої іншомовної комунікації з використанням інтерактивних методів навчання. Однак, в додатку Ж наведено методики з навчально-методичного посібника «Етика ділового спілкування». Доцільно було замість них також подати розроблені дослідницею діагностичні методики.

Наведені зауваження мають рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальне позитивне враження щодо високого рівня виконання роботи.

9. Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Результати дослідження висвітлені в 15 наукових публікаціях (10 одноосібних, 5 у співавторстві), серед яких 6 – у фахових виданнях України, що належать до Категорії Б, 7 – у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських конференцій, 1 – у закордонному виданні, а також 1 – авторські методичні рекомендації. В опублікованих за темою дисертації працях досить повно викладені основні наукові положення, що представлені в дисертації.

10. Висновок

Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Поліщук А.В. на тему: «Формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців агроінженерії у закладах вищої освіти» є самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка Поліщук Анастасія Василівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта, педагогіка.

Опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри методики
навчання іноземних мов Вінницького
державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Євген ГРОМОВ

